

ikke uden talent. Den polstrede Ugle er et godt eksempel, og et eksempel til efterfølgelse. Den er netop kommet i nyt optryk (med moderne ud-

derefter udgiverens kommentarer. Den er ofte befriende, altid vittige og i det store og hele drøbende for en holdning til kunsten, som ikke er

er paa bindet). Vi anbefaler den til to slags læsere: 1) læsere, som frygter lyrik, og 2) læsere, som skriver lyrik.

sund: Passiv ærbødighed. Paa den ene side viser antologien (bedre end nogen kronik), hvad det er de moderne digtere gør oprør imod hos

BERLINER BEITRÄGE ZUR SKANDINAVISTIK

Titel/
title: *Zurückbleiben. Tryk 1943–2001*

Autor(in)/
author: Erik M. Christensen

Kapitel/
chapter: »Verifikationsproblemet«

In: Christensen, Erik M.: *Zurückbleiben. Tryk 1943–2001*. Berlin: Nordeuropa-Institut, 2001

ISBN: 3–927229–04–0

Reihe/
series: Berliner Beiträge zur Skandinavistik, Bd. 6

ISSN: 0933-4009

Seiten/
pages: 168–170

Diesen Band gibt es weiterhin zu kaufen. This book can still be purchased.

© Copyright: Nordeuropa-Institut Berlin und Autoren.

© Copyright: Department for Northern European Studies Berlin and authors.

Verifikationsproblemet

Erik M. Christensen, *Verifikationsproblemet ved litteraturvidenskabelig meningsanalyse*, Odense University Press, 1971 (*Odense University Studies in Literature*, Vol. 2), 210 sider. Forsvaret finder sted den 28. januar kl. 13 i Odense Teknikums festsal, Niels Bohrs Allé.

I denne sammenhæng dækker »verifikationsproblemet« to forskellige spørgsmål, nemlig 1) det praktiske verifikationsproblem: »er en foreliggende fortolkning sand?« og 2) det teoretiske verifikationsproblem: »hvad vil det sige, at en fortolkning er sand?«.

Verifikationsproblemet foreligger, når en fortolkning (en meningsanalyse, en tolkning) skal diskuteres med hensyn til den mening som i fortolkningen tillægges teksten, d.v.s. den fortolkede skønlitterære tekst. Der spørges, når verifikationsproblemet foreligger, efter en almindelig beskrivelse af forholdet mellem en skønlitterær og en litteraturvidenskabelig tekst. Det er tydeligt, at de to tekster ikke er identiske, og så snart fortolkningen anfægtes, opstår problemet i teoretisk forstand: hvordan begrundes denne forskel, hvordan forholder fortolkningen sig til sin genstand, er fortolkningens genstand givet i og med den skønlitterære tekst, hvordan ser den erkendelsesteoretiske situation ud, hvori fortolkningen kan diskuteres?

I nærværende arbejde er det teoretiske verifikationsproblem hovedsagen. Der søges en løsning, som er erkendelsesteoretisk holdbar som beskrivelse af praksis, hvad enten praksis er litteraturhistorisk forpligtet, ahistorisk eller antihistorisk. Der søges således bag om aktuel litteraturteori og hermeneutik (fortolkningsteori). Dette kommer til udtryk i at arbejdet ikke tager sit udgangspunkt i en kritik af rivaliserende teoridannelser, men i stedet vælger at begynde forfra med en erkendelsesteoretisk funderet betragtning af gældende litteraturvidenskabelig praksis.

I kapitel I motiveres og afgrænses undersøgelsen. I Kapitel II indføres en række erkendelsesteoretiske definitioner efter E. Tranekjær Rasmussen, *Bevidsthedsliv og erkendelse* (1956): Emne, Fremtrædelsesform, Kompletabelt emne, Supplering (herunder om erfaringsgyldighed og bestemmelsesgyldighed), Subjektiv og intersubjektiv kontrol, Basis, Omvekslingsgruppe.

Kapitel III er organiseret som parallel til kapitel II og gennemgår verifikationsproblemets teori i hovedtræk: Mening, Tekst som fremtrædelsesform for mening, Tekst som fremtrædelsesform for ubestemt mening, Bestemmelse af mening ved supplering, Kontrol af fortolkning, Suppleringsbasis, Modstrid mellem meningsanalyser. Der eksemplificeres ved henvisning til litteraturvidenskabelig praksis som demonstreret i et forarbejde: *En fortolkning af »Høit fra Træets grønne Top«*. *Verifikationsproblemet ved litteraturvidenskabelig meningsanalyse belyst i praksis*, 1969. Andre eksempler fra dansk og udenlandsk litteraturvidenskab inddrages. Udtryk som »overfortolkning«, »underfortolkning«, »skævtolkning«, »helhedsanalyse«, »autonom analyse« og divergerende grundopfattelser af det teoretiske verifikationsproblem kan nu formuleres i forhold til hinanden. Det viser sig, at litteraturvidenskabens discipliner og det skel mellem historisk og ahistorisk meningsanalyse, som man efter nykritikken har lagt særlig mærke til, kan underordnes verifikationsproblemet, og at der ikke for meningsanalysens skyld er grund til at antage en særlig »ontologisk status« for litterære kunstværker.

De følgende kapitler benytter, diskuterer og nuancerer, det vundne teoretiske overblik. Kapitel IV gør subjektiv og intersubjektiv status med hensyn til sandhedsværdien af den fortolkning, som blev fremlagt i ovennævnte forarbejde, og som har været genstand for andres stillingtagen i dagspresse, radio og videnskabelige tidsskrifter. Verifikationsproblemets teori kan herefter siges at omfatte tekster i almindelighed. Det specielt litteraturvidenskabelige må derfor, hvis det findes, kunne beskrives som træk ved de i litteraturvidenskabens anvendte suppleringsbaser. Kapitel V tager diskussionen af enkelte, teoretiske emner op fra det foregående kapitel, men inddrager desuden nutidig litteraturteori til kritik. Det drejer sig her specielt om forholdet mellem erfaringsgyldighed og bestemmelsesgyldighed, om begrebet intention, om begrebet verifikation, og om begrebet den normative tekst og/eller læser. En nærmere stillingtagen til nutidig hermeneutik holdes i suspension indtil videre.

Litteraturvidenskabelig meningsanalyse og oplevelsesanalyse forudsætter, at den skønlitterære teksts mening kan fremtræde på anden måde end i og med læsning af den analyserede tekst. I kapitel VI behandles afslutningsvis verifikationsproblemet grænse op imod »æstetisk oplevelse« defineret som noget der kun kan foreligge i og med læsning af den skønlitterære tekst. En overtaget forestilling af denne art – som regel formuleret som påstand om identitet mellem form og indhold i vellykket skønlitteratur – eller faktisk erfaring om æstetisk oplevelse ses at være uafklaret på spil med stor virkning hos så forskellige, nutidige litteraturvidenskabsmænd som Gunnar Hansson, F. W. Bateson, Roland Barthes, Wolfgang Kayser, William K. Wimsatt Jr. & Cleanth Brooks, og at kunne lokaliseres så tidligt som hos Platon. Nærværende arbejde vælger at betragte æstetisk oplevelse og analytisk oplevelse af én og samme tekst som muligheder, der tilhører en omvekslingsgruppe af emner med den skønlitterære tekst som fællesområde af fremtrædelsesformer. En speciel »ontologisk status« er det således ikke nødvendigt, men åbenbart fristende, at tilskrive kunsten i forbindelse med æstetisk oplevelse.

Kapitel VII indeholder følgende hjælpemidler: al offentliggjort kritik af det nævnte forarbejde fra 1969 om verifikationsproblemet i praksis, bibliografi med forkortelsesliste, engelsk resumé, register.

[1972]